

## СПЕЦИФІКА КУРСУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

### SOME ASPECTS OF THE FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION

**Анотація.** В статті йдеться про специфічні риси курсу іноземної мови у вузі.

**Summary.** The article is devoted to the problems and the ways of development of the foreign language course.

Метою курсу іноземної мови для вищих навчальних закладів технічного профілю є оволодіння таким рівнем знань, навичок й умінь, який забезпечуватиме необхідну комунікативну спроможність у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

Завдання курсу полягає в удосконаленні й подальшому розвитку знань, навичок й умінь з іноземної мови, набутих в обсязі шкільної програми, в різних видах мовної діяльності.

Так, до кінця курсу *лексичний* запас повинен складати не менше трьох-чотирьох тисяч лексичних одиниць, в тому числі приблизно одна тисяча термінів за фахом. Причому слід звертати увагу на специфіку лексичних засобів вираження змісту текстів за фахом, на багатозначність службових і загальнонаукових слів, на механізм словоутворення, на явище синонімії й омонімії, на вживання фразеологічних словосполучень, на знання і правильне читання формул, символів.

Що стосується *граматики*, то навчання має бути спрямоване на відпрацювання практичних навичок й умінь з граматики іноземної мови. Увага повинна приділятися типовим для стилю наукового мовлення складним синтаксичним конструкціям, багатоелементним означенням, зворотам з неособовими дієслівними формами, пасивним конструкціям, інверсійним структурам, засобам вираження смислового (логічного) наголосу, модальності тощо.

Усний та письмовий *переклад* з іноземної мови рідної може використовуватися як засіб опанування іноземної мови, прийом розвитку навичок й умінь читання, а також ефективний спосіб контролю повноти і точності розуміння.

У свою чергу завданням *читання* ставиться подальший розвиток навичок оглядового, інформативного і глибинного читання на матеріалах оригінальної наукової інформації за фахом.

Важко переоцінити необхідність розвитку навичок *спілкування*, тобто природно-мотивованого монологічного і діалогічного мовлення (при темпі висловлювань 200...250 слів за хвилину). Ставиться також завдання досягти навичок сприйняття і розуміння (*аудіювання*) монологічних та діалогічних висловлювань носіїв мови в межах професійної та побутово-ситуативної тематики на рівні 85...90% інформації за темпу її пред'явлення 100...120 слів за хвилину.

Для розвитку різних мовних навичок й умінь важливе значення має також *написання* іноземною мовою.

Ставиться за мету періодичне виконання письмових лексичних і граматичних вправ, складання планів чи конспектів до прочитаного, виклад змісту прослуханого чи прочитаного у письмовому вигляді (в тому числі у формі анотацій і рефератів), написання доповідей і повідомлень, ділових листів, інших основних видів документації.

Слід підкреслити, що в курсі іноземної мови в умовах технічного вузу навчання *анотуванню і реферуванню* (рідною й іноземною мовами) має бути спрямоване на вироблення навичок й умінь оформлення отриманої інформації.

Практичним заняттям з анотування й реферування має бути засвоєння деяких теоретичних способів, видів анотацій (описова, реферативна) і рефератів (реферат-конспект, реферат-резюме, оглядовий реферат).

В курсі іноземної мови має бути передбачена корекція вимови, удосконалення вимовних навичок й умінь при читанні вголос і в усному висловлюванні.

Першочергове значення приділяється інтонаційному оформленню речення (поділ на інтонаційно-сміслові групи-синтагми, правила розміщення фразового і логічного наголосу, словесного наголосу в двоскладових і багатоскладових словах). Робота над вимовою ведеться як на матеріалі текстів для читання, так і на спеціальних фонетичних вправах і лабораторних роботах, розроблених на кафедрі іноземної мови.

Навчальними текстами і літературою для читання може бути оригінальна монографічна і періодична, а також художньо-публіцистична література.

В плані організації навчального процесу слід взагалі використовувати мовні (лексичні і граматичні) комунікативно спрямовані вправи (трансформаційні, на техніку перекладу, підстановку, доповнення, скорочення і розширення речення; питально-відповідні вправи; вправи на розкриття змісту тексту; знаходження в тексті окремих місць, абзаців, речень, що ілюструють певні положення і є відповіддю на попередньо поставлене питання або відповідає попередньо складеному плану; завдання на установлення в тексті невідповідностей із запропонованими положеннями; самостійне членування тексту на смислові частини і визначення заголовків до них; складання плану; скорочення абзаців і речень. Варто також практикувати вправи на виявлення логічного стрижня статті; на практичне узагальнення основних думок. Обговорення тексту повинно виходити за межі простого відтворення його змісту. Висловлювання (підготовлені й непередготовлені) мають включати пояснення іноземною мовою окремих положень графіків і процесів (згадуваних у тексті), елементи критичного аналізу, відповідні коментарі й оцінки, короткі повідомлення з заданої теми.

Потрібно, щоб вправи кожного заняття мали єдину спрямованість і були тісно пов'язані з текстом і граматичним коментарем чи довідником, доповнювали одна одну, були цікавими й різноманітними.

Такі творчі види вправ, як пояснення рисунку або схеми, опис пристрою, зворотний переклад та інше дуже корисне для навчання.

Кожне заняття курсу повинно бути комплексним, органічно поєднуючи між собою текст, грамотний коментар і вправи.

Під системою вправ ми розуміємо організацію взаємозв'язаних дій, розміщених у порядку наростання мовних та операційних труднощів, з урахуванням послідовності становлення мовних умінь і навичок та характеру реально існуючих актів мовлення.

Саме систематичний контроль є дієвим способом зміцнення знань, навичок й умінь, важливим засобом управління процесом засвоєння навчального матеріалу, що здійснюється за допомогою спеціально розроблених текстових завдань евристичного плану.